

Sygn. akt XV Ca 586/14

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 września 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział XV Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SO Joanna Andrzejak-Kruk

Sędzia: SO Agata Szlingiert

Sędzia: SR del. Katarzyna Sokólska

Protokolant: prot. sąd. Agata Lipowicz

po rozpoznaniu na rozprawie w dniu 12 września 2014 r. w Poznaniu

sprawy z powództwa D. S.

przeciwko A. S. (1)

o podwyższenie alimentów

na skutek apelacji wniesionej przez pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu

z dnia 14 stycznia 2014 r.

sygn. akt IV RC 749/13

oddala apelację.

/-/ A. Szlingiert/-/ J. Andrzejak-Kruk/-/ K. Sokólska

UZASADNIENIE

Pozwem złożonym w dniu 27.09.2013r. małoletni wówczas powód D. S. wystąpił o podwyższenie alimentów należnych mu od pozwanego A. S. (1) z kwoty 500,-zł (zasądzonej wyrokiem w sprawie R.VII.C (...)) do 1.500,- zł miesięcznie począwszy od 1.09.2013r. W uzasadnieniu powód powołał się na wzrost o 100-150% kosztów swojego utrzymania oraz potrzeby w zakresie edukacji i leczenia. Sytuacja finansowa matki powoda nie zmieniła się (od 7 lat nie otrzymał podwyżki), natomiast pogorszył się jej stan zdrowia i straciła ona osoby bliskie, które udzielały jej pomocy materialnej. Pozwany poza alimentami nie łoży środków na powoda, a jego sytuacja jest dobra: pracuje na etacie, prowadzi działalność gospodarczą (usługi elektryczne) i ma dobrze zarabiającą żonę.

W odpowiedzi na pozew pozwany wniósł o oddalenie powództwa oraz o nieobciążanie go kosztami postępowania. Pozwany podniósł, że od 2004r. jego sytuacja finansowa nie zmieniła się (pracuje w tym samym miejscu bez podwyżki, działalność gospodarczą zawiesił w 2001r.), a możliwości zarobkowe i majątkowe są mniejsze niż poprzednio z uwagi na pogarszający się stan zdrowia i w rezultacie nie pozwalają mu na uiszczanie wyższych alimentów.

Wyrokiem z dnia 14.01.2014r. Sąd Rejonowy Poznań-Grunwald i Jeżyce w Poznaniu:

1. zasądził od pozwanego na rzecz małoletniego powoda alimenty w kwocie 750,-zł miesięcznie począwszy od dnia 1.09.2013r., płatne z góry do dnia 10. każdego miesiąca z ustawowymi odsetkami w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat do rąk matki małoletniego I. N., a to w miejsce alimentów zasądzonych wyrokiem Sądu Okręgowego w Poznaniu z dnia 22.04.2005r. w sprawie o sygn. akt II.Ca. (...);
2. w pozostałym zakresie oddalił powództwo;
3. nie obciążył powoda kosztami sądowymi;
4. nakazał ściągnąć od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 150,- zł tytułem części należnej opłaty sądowej od pozwu;
5. zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 57,-zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego;
6. wyrokowi w pkt. 1. nadał rygor natychmiastowej wykonalności;
7. wyrokowi w pkt. 1. nadał klauzulę wykonalności.

Jako podstawę powyższego rozstrzygnięcia Sąd Rejonowy powołał następujące ustalenia faktyczne i rozważania prawne:

Powód urodził się w dniu (...)jego rodzice nie byli małżeństwem, został uznany przez pozwanego.

Wyrokiem z dnia 29.11.2004r. Sąd Rejonowy w P. zasądził od pozwanego na rzecz powoda alimenty w kwocie po 350,-zł. W wyniku rozpoznania apelacji powoda Sąd Okręgowy w Poznaniu wyrokiem z dnia 22.04.2005r. podwyższył alimenty do kwoty 500,-zł miesięcznie. Powód miał wówczas niespełna 9 lat, uczył się w II klasie szkoły podstawowej i zamieszkiwał w mieszkaniu czynszowym z matką. Usprawiedliwione potrzeby powoda kształtowały się na poziomie 900-1.000,-zł miesięcznie (w tym: koszty utrzymania mieszkania w części przypadającej na powoda 245-303,-zł miesięcznie w zależności od sezonu grzewczego, zajęcia dodatkowe: pływalnia ok. 70,-zł, zajęcia taneczne 27,50zł, nauka języka angielskiego ok. 40,-zł, wyżywienie ok. 200,-zł, w tym obiady wykupione w szkole, zakup odzieży, butów, bielizny i środków czystości 80,-zł, wydatki szkolne ok. 50,-zł). Powód pozostawał pod stałą opieką lekarza, a miesięczny koszt leczenia dziecka został ustalony na poziomie kwoty ok. 200,-zł. Powód m.in. miał kłopoty z czytaniem i problemy wymagające ćwiczeń logopedycznych, nosił szkła korekcyjne i aparat ortodontyczny. Matka powoda I. N. pracowała jako (...) w Szpitalu (...) w P. za wynagrodzeniem netto w kwocie ok. 1.200,-zł miesięcznie oraz w firmie prywatnej za wynagrodzeniem ok. 600,-zł miesięcznie (za pracę w wymiarze 6 godzin tygodniowo). W związku ze schorzeniami syna I. N. otrzymywała zasiłek pielęgnacyjny w kwocie 144,-zł miesięcznie. I. N. była właścicielką samochodu osobowego marki N. rocznik 1997. W związku z remontem mieszkania spłacała pożyczki zaciągnięte w zakładach pracy, łączna miesięczna rata 600,-zł. Na zakup leków własnych przeznaczała ok. 100,-zł miesięcznie. Pozwany pracował w (...)Przedsiębiorstwie (...) jako (...) zarabiając średnio 1.400 zł netto. Mieszkał u swoich rodziców zajmując jeden pokój. Z rodzicami zamieszkiwała także siostra pozwanego z mężem i dziećmi. Z tytułu korzystania z mieszkania pozwany przekazywał rodzicom miesięcznie kwotę 150,-zł. Pozwany prowadził odrębne gospodarstwo domowe. Przez okres ostatnich trzech lat kształcił się w Wyższej Szkole (...) w P. – opłaty za ostatni rok wynosiły 410,-zł miesięcznie. Na kształcenie zaciągnął pożyczki i pobierał kredyty na łączną kwotę 9.000,-zł. Był właścicielem samochodu osobowego marki O. (...) rocznik 2002, na zakup którego pobrał kredyt na kwotę 21.000,-zł. Miesięczna rata z tytułu spłaty kredytu wynosiła 350-360,-zł z terminem spłaty do 2008r. Przed podjęciem nauki pozwany trudnił się dorywczo naprawami w zakresie pierwszego wyuczonego zawodu, z czego uzyskiwał dochód ok. 4.000,-zł miesięcznie.

Obecnie powód ma 17 lat i uczy się w II klasie Liceum Ogólnokształcącego w P.. Nie uczęszcza na żadne zajęcia dodatkowe zarówno szkolne, jak i pozaszkolne, natomiast powinien rozpocząć kurs przygotowawczy do matury. Jest to kurs 6-miesięczny poza szkołą z odpłatnością ok. 1.200,-zł. Powód nadal nosi okulary, przy czym według zaleceń okulisty okulary powinny być zmieniane co roku. Wada wzroku powoda jest postępująca. Ostatnio miał zmieniane

okulary w zeszłym roku, był to wydatek na kwotę 400,- zł. Od pięciu lat powód ma zdiagnozowane bielactwo. W związku z tym schorzeniem matka powoda ponosi wydatek na zakup maści – koszt miesięczny zakupu leku to ok. 510,-zł i obejmuje 10 opakowań, ponieważ powód powinien być smarowany codziennie, a opakowanie ma 10 g i starcza na 3 smarowania. Powód brał w związku z tym schorzeniem także udział w naświetlaniach jako uzupełnienie terapii, które były refundowane, ale z uwagi na wczesną porę wizyt i powstałe zaległości szkolne musiał zaprzestać naświetlań. Prywatne naświetlania kosztują ok. 30,-zł jedna wizyta. W sierpniu 2010r. powód miał przeprowadzoną operację usunięcia guza w okolicy kolana. Z tego tytułu powód chodzi na kontrole, wizyty są refundowane. Powód zakończył leczenie ortodontyczne i nie ponosi z tego tytułu żadnych kosztów. Powód nadal mieszka z matką w mieszkaniu czynszowym. Wydatki z tym związane obejmują: czynsz 656,-zł miesięcznie, opłata za gaz 319-485,-zł co dwa miesiące, opłata za energię 218-354 zł o dwa miesiące, opłata za media 140,-zł miesięcznie, telefon 160,-zł miesięcznie. Łączny koszt z tytułu korzystania z mieszkania w części przypadającej na powoda to kwota ok. 623-683,-zł miesięcznie w zależności od sezonu grzewczego. Nadto na bieżące utrzymanie powoda matka ponosi wydatki na wyżywienie ok. 400,-zł miesięcznie (powód nie spożywa od czterech lat obiadów w szkole) i na szkołę ok. 100,-zł miesięcznie. Przy uwzględnieniu wydatków na zakup odzieży i obuwia na poziomie ok. 100,-zł miesięcznie oraz na zakup środków czystości ok. 50,-zł miesięcznie, łączny miesięczny koszt utrzymania powoda kształtuje się na poziomie ok. 1.800-1900,-zł.

Matka powoda ma obecnie 51 lat i nadal jest zatrudniona w (...) Szpitalu (...)w P. jako (...) w wymiarze pełnego etatu na czas nieokreślony. Z tytułu tego zatrudnienia uzyskała wynagrodzenie w wysokości: za miesiące maj-lipiec 2013r. – 3.268,60zł brutto (w tym wypłacono: w maju 1.904,29zł, w czerwcu 1.894zł, w lipcu 2.341,29zł), w miesiącu sierpniu 2013r. brutto 1.565,80zł tytułem wynagrodzenia oraz 1.754,72zł tytułem zasiłku chorobowego (wypłacono łącznie kwotę 2.199,05zł), w miesiącu wrześniu 2013r. brutto 2.931,20zł (wypłacono kwotę 1.656,20zł) i w miesiącu październiku 2013r. brutto 2.368,60zł (wypłacono kwotę 1.904,29zł). Ponadto matka powoda pracuje w prywatnej firmie – Zakład (...) Spółka z o.o. w S. jako pielęgniarka na podstawie umowy o pracę w wymiarze 1/2 etatu z wynagrodzeniem brutto 1.400,-zł miesięcznie (netto 1.000,33zł). Dojeżdża tam własnym samochodem dwa do czterech razy w tygodniu, miesięczny koszt dojazdu wynosi od 200 do 250,-zł. Matka powoda ma stwierdzony umiarkowany stopień niepełnosprawności ze wskazaniem na pracę w warunkach pracy chronionej od 27.11.1996r. Ostatnie orzeczenie zostało wydane w dniu 2.07.2012r. z mocą obowiązującą do dnia 31.07.2015r. I. N. choruje na stwardnienie rozsiane, niedokrwienie mózgu i serca oraz postępujące niedowidzenie wymagające noszenia okularów. Od 2009r. zdiagnozowano u niej także niewielkie uszkodzenie kręgosłupa. Oczekuje również na zabieg operacyjny przewodu pokarmowego. Na zakup leków przeznaczają miesięcznie kwotę ok. 120,-zł. I. N. jest właścicielem domku na wsi w J. koło N. po rodzicach. Jest to dom bez możliwości zamieszkania całorocznego z uwagi na brak ogrzewania. Mieści się na działce o powierzchni 2.500m⁽²⁾. Koszty związane z utrzymaniem tej nieruchomości wynoszą ok. 200,-zł miesięcznie. Cztery lata temu kupiła samochód osobowy marki R. (...) r.prod. 2004 o wartości 12.000,-zł, obecnie jego wartość to ok. 10.000,-zł. Poprzedni samochód marki N. sprzedała za 2.000,-zł. Koszty utrzymania pojazdu wraz z kosztami paliwa wynoszą ok. 400,-zł miesięcznie. Na wyżywienie własne I. N. przeznaczają 400,-zł miesięcznie. I. N. spłaca kredyt w wysokości ok. 1.061,-zł miesięczna rata. Obecnie przeprowadza remont mieszkania, koszt ogólny ok. 10.000,-zł. 2011r. kupiła notebooka za 3.000,-zł. Środki finansowe na ten cel uzyskała z pożyczki z kasy zapomogowo-pożyczkowej.

Pozwany A. S. (1) ma 47 lat, z zawodu jest (...). Nadal jest zatrudniony w (...)Przedsiębiorstwie (...)w P. Spółka z o.o. na stanowisku (...) na podstawie umowy o pracę na czas nieokreślony w pełnym wymiarze czasu pracy. Z tytułu zatrudnienia w okresie od kwietnia 2013r. do września 2013r. uzyskał wynagrodzenie brutto w kwocie 3.557zł (netto 2.550,-zł). W okresie tym wypłacono mu średnio miesięcznie kwotę 1.970,-zł z uwagi na potrącenia z tytułu pożyczki zakładowej i wkładu do kasy zapomogowo-pożyczkowej. Jest to jedyne źródło dochodu pozwanego. Pozwany prowadził działalność gospodarczą w zakresie usług instalacji elektrycznej, jednakże obecnie czynnie jej nie prowadzi. Pozwany od dnia 13.06.2009r. pozostaje w związku małżeńskim, od początku małżeństwa istnieje między małżonkami rozdzielność majątkowa. Pozwany nie ma nikogo poza powodem na utrzymaniu. mieszka z żoną w mieszkaniu nabytym przez nią przed ślubem, w 2006r. na kredyt, którego spłata następuje w okresie 30 lat. Koszt utrzymania wspólnie zajmowanego mieszkania obejmuje: opłatę do spółdzielni mieszkaniowej 529,93zł, opłatę za zużycie energii

elektrycznej ok. 270,-zł na dwa miesiące, opłatę za zużycie gazu ok. 40,-zł za dwa miesiące. Pozwany opłaca w całości opłatę za TV wraz z pakietem internetowym w kwocie miesięcznej ok. 160,-zł. Pozwany ponosi nadto wydatki na telefon ok. 38,-zł miesięcznie, a także z tytułu: wyżywienia 450,-zł miesięcznie, zakupu odzieży i obuwia ok. 300,-zł rocznie (25,-zł miesięcznie), zakupu środków czystości i higieny ok. 300,-zł rocznie (25,-zł miesięcznie), rozrywki, fryzjera i prowadzenia konta ok. 28,-zł miesięcznie. Pozwany od 2002r. jest posiadaczem tego samego samochodu. Miesięczne wydatki związane z utrzymaniem pojazdu wynoszą ok. 440,-zł (w tym koszty ubezpieczenia, napraw, przeglądów). Pozwany w ramach hobby uprawia wędkarstwo, z tego tytułu ponosi koszty związane z posiadaniem karty wędkarskiej i odpowiednich zezwoleń – łącznie 386,-zł rocznie, a także koszt tygodniowego pobytu w stacji wędkarskiej – 1.120,-zł rocznie. Pozwany spłaca zadłużenie kredytowe oraz z karty kredytowej, łącznie ok. 866,-zł miesięcznie. Dotychczasowe alimenty na małoletniego powoda są uiszczane w drodze egzekucji komorniczej, co powoduje konieczność uiszczania kosztów egzekucyjnych w kwocie 76,50zł miesięcznie. Pozwany leczy się u neurologa, chirurga onkologa, pulmonologa i dermatologa – w większości są to wizyty w ramach NFZ. Jedynie wizyty kontrolne u onkologa były prywatne i koszt roczny z tego tytułu to 500,-zł. Na zakup leków pozwany przeznaczają miesięcznie ok. 240,-zł, przy czym stale przyjmuje leki na nadciśnienie (X. i V.), a także leki na ból kręgosłupa i ból stawów. W 2011r. przeznaczył na zakup okularów do pracy przy komputerze kwotę 456,-zł.

Powyższy stan faktyczny Sąd Rejonowy ustalił na podstawie dokumentów znajdujących się w aktach niniejszej sprawy oraz w aktach Sądu Rejonowego w (...) o sygn. VII RC (...), a także zeznań matki powoda i pozwanego.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Rejonowy uznał powództwo za zasadne w części.

Podstawą roszczenia był art. 138 k.r.o., zgodnie z którym, w razie zmiany stosunków można żądać zmiany orzeczenia lub umowy dotyczącej obowiązku alimentacyjnego. Sąd wyjaśnił, że podstawą powództwa może być zmiana stosunków, która nastąpiła nie wcześniej niż po uprawomocnieniu się wyroku zasądającego alimenty w poprzednio obowiązującej wysokości, zmiana ta powinna być istotna i polegać na zwiększeniu potrzeb uprawnionego lub możliwości zarobkowe i majątkowe zobowiązanego. Sąd powołał się dalej na art. 6 k.c. i stwierdził, że powód wykazał zaistnienie zmiany stosunków, tj. istotną zmianę zarówno jego usprawiedliwionych potrzeb, jak i możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego.

W czasie orzekania przez Sąd Okręgowy w 2005r. potrzeby wówczas 9-letniego powoda kształtowały się na poziomie ok. 900-1.000,-zł, a obecnie koszt miesięczny usprawiedliwionego utrzymania powoda zamyka się kwotą ok. 1.800-1.900,-zł. Od poprzedniego ustalania alimentów minęło niemal 9 lat. Powód, który wówczas był w wieku wczesnoszkolnym (chodził do II klasy szkoły podstawowej), obecnie jest już prawie dorosłym chłopcem, rozpoczął naukę w szkole średniej. Mając na uwadze już sam tylko upływ czasu trzeba zgodzić się z tym, że zmiana potrzeb powoda rzeczywiście nastąpiła i to w sposób istotny. Powód obecnie jest nastolatkiem, jego potrzeby związane z rozwojem fizycznym, jak wyżywienie, odzież i obuwie, utrzymanie higieny i czystości wymagają znacznie większych nakładów finansowych niż w stosunku do 9-latka. Wzrosły także koszty związane z utrzymaniem mieszkania. Wprawdzie powód nie chodzi już na zajęcia dodatkowe, które generowały koszty, jak taniec, basen, język angielski, to jednak pojawiły się nowe potrzeby związane przede wszystkim ze stanem zdrowia i nowymi schorzeniami zdiagnozowanymi u powoda w tym czasie, jak bielactwo. Sąd nie brał natomiast pod uwagę wykazywanych przez matkę powoda kosztów przeprowadzanego remontu w mieszkaniu, bowiem nie są to koszty bieżącego utrzymania dziecka, a nadto mają charakter incydentalny i nie mogą wpływać na wysokość ustalanych alimentów.

Nie budziło wątpliwości Sądu, że wzrostowi w stosunku do 2005r. uległy również możliwości zarobkowe i majątkowe pozwanego. Już samo tylko porównanie wysokości dochodów z tytułu zatrudnienia wskazuje, iż wynagrodzenie to wzrosło o ponad 1.000,-zł netto (w 2005r. pozwany uzyskiwał wynagrodzenie na poziomie 1.400,-zł, podczas gdy obecnie ok. 2.550,-zł). Potwierdzają to zarówno zaświadczenia o zarobkach, jak i złożone zeznania podatkowe za lata 2011 i 2012. Wprawdzie pozwany starał się wykazać, iż osiągnięty wzrost wynagrodzenia został niejako zniwelowany przez rosnące wydatki na utrzymanie, co jednak w ocenie Sądu nie jest trafne. Pozwany obecnie żyje w związku małżeńskim, w jego rodzinie panuje ustrój rozdzielności majątkowej. Koszty zamieszkiwania przez małżonków powinny być w całości dzielone na pół. Dotyczy to także opłaty za media i Internet, którą pozwany uiszcza sam

w pełnej wysokości, tj. 160,-zł miesięcznie. Skoro pozwany przyjął taki układ z żoną, to jest to jego dobrowolność, ale nie może wpływać ujemnie na jego obowiązek alimentacyjny. Za niezasadne z punktu widzenia określania możliwości majątkowych pozwanego w zakresie płacenia alimentów Sąd uznał uwzględnianie takich wydatków, jak wydatki hobbystyczne (wędkarstwo) czy też koszty korzystania z samochodu. Jak wynika z zestawienia pozwanego, łącznie miesięcznie przeznaczają on na te cele ok. 565,-zł. Pozwany nie wykazał, aby używanie samochodu miało związek z osmaganiem dochodu, a więc było konieczne dla utrzymania i te wydatki można uznać za zbędne. Podobnie koszty uprawiania wędkarstwa nie mogą stanowić okoliczności umniejszającej zdolność pozwanego do wywiązywania się z ustawowego obowiązku alimentowania dziecka. Również wydatki wynikające ze spłaty zobowiązań kredytowych nie wpływają na wysokość alimentów, bowiem pozwany zaciągając zobowiązania wobec osób trzecich miał świadomość ciężącego na nim obowiązku wobec powoda i nie powinien świadomie zmniejszać swoich możliwości w tym zakresie. Sąd uznał zatem, iż usprawiedliwione wydatki pozwanego nie przekraczają kwoty 1.200,-zł i pozwany ma możliwości uiszczania alimentów na poziomie kwoty 750,-zł miesięcznie.

Sąd podwyższył zatem dotychczasowe alimenty należne od pozwanego na rzecz powoda z kwoty 500,-zł do 750,-zł miesięcznie od miesiąca wytoczenia powództwa uznając, iż kwota alimentów odpowiada zarówno usprawiedliwionym potrzebom powoda, jak i możliwościom zarobkowym i majątkowym pozwanego. W pozostałym zakresie Sąd oddalił powództwo jako niezasadne. Zasądzona kwota alimentów nie stanowi połowy ustalonych miesięcznych potrzeb powoda, jednak Sąd miał na uwadze po pierwsze okoliczność, iż matka powoda dysponuje stałym dochodem na poziomie wyższym niż pozwany oraz ma majątek w postaci nieruchomości, którym pozwany nie dysponuje i który w miarę potrzeby powinna przeznaczyć na zaspokojenie potrzeb powoda, których nie jest w stanie pokryć pozwany.

O odsetkach ustawowych orzeczono na podstawie art. 481 §1 i 2 k.c., zaś o kosztach sądowych i kosztach procesu – na podstawie art. 113 ust. 1 i 4 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych w zw. z art. 100 k.p.c. Podstawą nadania rygoru natychmiastowej wykonalności był art. 333 § 1 pkt 1 k.p.c., zaś w zakresie nadania klauzuli wykonalności – art. 1082 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku złożył pozwany, zaskarżając go w punktach 1. i 4. oraz wnosząc o jego zmianę poprzez oddalenie powództwa w całości, a także o zasądzenie od powoda na swoją rzecz zwrot kosztów postępowania według norm przepisanych. Ewentualnie pozwany domagał się uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

W apelacji zarzucono:

1) błąd w ustaleniach faktycznych polegający na przyjęciu kwoty wzrostu dochodu pozwanego w okresie pomiędzy zasądzeniem alimentów wyrokiem z 22.04.2005r. a dniem wyrokowania w niniejszej sprawie;

2) sprzeczność ustaleń z zebraniem w sprawie materiałem dowodowym, polegającą na:

- niezaliczeniu w poczet usprawiedliwionych wydatków pozwanego kosztów kredytu zaciągniętego w celu zaspokojenia bieżących potrzeb;

- niezaliczeniu do miesięcznych usprawiedliwionych wydatków pozwanego kosztów utrzymania samochodu;

- nieprawidłowym ustaleniu, iż łączny miesięczny koszt utrzymania pozwanego nie przekracza kwoty 1.200,-zł w sytuacji, gdy uwzględniony przez Sąd I instancji koszt łącznie wynosi 1.270,-zł.

Powód w odpowiedzi na apelację domagał się jej oddalenia oraz zasądzenia od pozwanego na swoją rzecz kosztów postępowania.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie zasługiwała na uwzględnienie.

Wbrew zgłoszonym w niej zarzutom, Sąd I instancji prawidłowo ustalił, że od daty uprawomocnienia się wyroku zasądającego alimenty w dotychczasowej wysokości (kwiecień 2005r.) do chwili wytoczenia powództwa o ich podwyższenie (wrzesień 2013r.) wynagrodzenie netto pozwanego wzrosło o kwotę ponad 1.000,-zł. W sprawie VII.RC.(...) Sąd Rejonowy określając wysokość alimentów na rzecz powoda opierał się na ustaleniu, iż pozwany pracuje jako (...) w (...)i zarabia średnio 1.400,-zł netto miesięcznie (por. uzasadnienie wyroku z 29.11.2004r.). W toku postępowania apelacyjnego Sąd Okręgowy uzyskał zaświadczenie (...)o zarobkach pozwanego w okresie X 2004 – III 2005, z którego wynikało, iż w tym czasie pozwany uzyskiwał średnie wynagrodzenie wynoszące 1.460,-zł, przy czym w zaświadczeniu nie zawarto informacji, aby pozwany przebywał na zwolnieniu lekarskim (k.238 akt VII.RC.(...)). Pozwany był obecny na rozprawie apelacyjnej w dniu 22.04.2005r. i również nie informował o swojej niezdolności do pracy w poprzednich kilku miesiącach. Zmieniając zaskarżony wyrok i określając alimenty na kwotę 500,-zł miesięcznie Sąd Okręgowy skorygował zaś ustalenia Sądu I instancji jedynie w zakresie potrzeb powoda, nie zaś dochodów pozwanego (por. uzasadnienie wyroku z 22.04.2005r.). Nie znajdują zatem potwierdzenia w dostępnym materiale dowodowym sugestie pozwanego zawarte w obecnie rozpoznawanej apelacji, jakoby w 2005r. jego wynagrodzenie wynosiło 1.750,-zł netto miesięcznie, a wraz z premią oraz wynagrodzeniem za nadgodziny i pracę porze nocnej – nawet 2.000,-zł, zaś ustalenia Sądu Rejonowego odnośnie kwoty 1.400,-zł opierały się na zaświadczeniu z okresu choroby. Skarżący odwołuje się do zaświadczenia o zarobkach, które składał już w I instancji i ponownie dołączył do apelacji, natomiast pochodzi ono z 8.08.2006r. i dotyczy wynagrodzenia za okres V – VII 2006r. Tymczasem przy rozstrzyganiu o roszczeniu dochodzonym na podstawie art. 138 k.r.o. rzeczą sądu jest porównanie stanu rzeczy istniejącego w chwili ustalenia dotychczasowej wysokości alimentów oraz w okresie objętym żądaniem ich podwyższenia, jak prawidłowo uczynił Sąd Rejonowy w niniejszej sprawie. Co więcej, nawet gdyby przyjąć, iż poprzednio dochody pozwanego były wyższe i wynosiły 2.000,-zł netto miesięcznie, to oznaczałoby to, że do chwili obecnej wzrosły one o 500,-zł i również uzasadniało podwyższenie alimentów o kwotę przyjętą w zaskarżonym wyroku, tj. o 250,-zł.

Zarzuty zgłoszone w punkcie 2. apelacji w istocie nie dotyczyły ustaleń Sądu I instancji, lecz jego rozważań i ocen prawnych, polegających na uznaniu pewnych wydatków pozwanego jako nieuzasadnione w kontekście obciążającego go obowiązku alimentacyjnego, a także nieprawidłowym zsumowaniu tych pozycji wydatków, które Sąd uwzględnił. Skoro zatem w pozostałym zakresie ustalenia faktyczne przyjęte przez Sąd I instancji nie były kwestionowane i znajdują oparcie w materiale dowodowym przywołanym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku, Sąd Okręgowy przyjął je jako podstawę swego rozstrzygnięcia (art. 382 k.p.c.). W uzupełnieniu jedynie, odnośnie sytuacji powoda, należy dodać, że jego matka z dniem 30.06.2014r. utraciła dodatkowe zatrudnienie w Zakładzie (...) spółka z o.o. w S. (w ostatnich latach wykonywane na pół etatu), gdyż pracodawcy wypowiedział jej umowę o pracę z uwagi na likwidację stanowiska pracy (k.343,344).

Sąd Rejonowy oceniając zakres możliwości zarobkowych i majątkowych pozwanego nie uwzględnił spłacanego przez niego zadłużenia kredytowego i z karty kredytowanej, co stanowi wydatek w wysokości 866,-zł miesięcznie. Stanowisko to Sąd Rejonowy uzasadniał wskazując, że pozwany nie powinien być – poprzez zaciąganie zobowiązań wobec osób trzecich – świadomie zmniejszać swoich możliwości w zakresie alimentowania powoda. Skarżący słusznie jednak zauważa, że zasądzając alimenty sąd nie może pomijać celu zadłużenia się. Zdaniem Sądu Okręgowego o tym, czy podejmowane przez zobowiązanego do alimentacji decyzje finansowe, w tym zaciągane zobowiązania, należy uwzględniać czy też nie przy ocenie jego możliwości, decydują okoliczności konkretnej sprawy. Z pewnością za usprawiedliwiony trzeba bowiem uznać przypadek, gdy zobowiązany zadłuża się dla zaspokojenia uzasadnionych potrzeb uprawnionego do alimentacji względnie w celu uzyskania zatrudnienia (lub lepiej płatnej pracy) pozwalającego na zaspokojenie tych potrzeb w większym stopniu niż dotychczas. O ile jednak w apelacji trafnie wytknięto, iż Sąd Rejonowy pominął cel zaciągania przez pozwanego zobowiązań kredytowych, o tyle brak jest dowodów na to, iż celem tym było zaspokojenie swoich bieżących potrzeb (wśród których skarżący wymienia koszty życia, leczenie i alimenty). Pozwany przedstawił w Sądzie Rejonowym liczne wydruki przelewów potwierdzających uiszczanie rat kredytu oraz spłatę karty kredytowej, natomiast nie przedstawił dokumentów, z których wynikałoby, na co przeznaczono środki z kredytu, a także z pożyczki zaciągniętej w kasie zapomogowo-pożyczkowej (rata tej pożyczki odciążana jest od bieżącego wynagrodzenia pozwanego), okoliczność ta nie wynika również z jego

zeznań (k.155-156,156,256-257). Stosowne dowody nie zostały też przedstawione w postępowaniu apelacyjnym, choć skarżący kwestionował stanowisko Sądu I instancji odnośnie regulowanych przez niego zobowiązań. Trzeba ponadto zauważyć, że również w okresie ustalania dotychczasowych alimentów pozwany posiadał niemałe zadłużenie; z niekwestionowanych ustaleń Sądu I instancji wynika wszak, że sponował kredyty i pożyczki zaciągnięte na studia (w łącznej kwocie 9.000,-zł) oraz raty kredytu na zakup samochodu (ok. 350,-zł miesięcznie). Sytuacja pozwanego w tym zakresie nie uległa więc istotnym zmianom.

Można zgodzić się z apelacją, iż nie było zasadne stanowisko Sądu Rejonowego o niezaliczeniu do uzasadnionych wydatków pozwanego kosztów utrzymania samochodu. Należy zwrócić uwagę, że pozwany korzysta z pojazdu średniej klasy i starszego rocznika, którego utrzymanie (ubezpieczenie, paliwo, naprawy, przeglądy techniczne) nie jest szczególnie drogie (Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany przeznaczają na ten cel 440,-zł miesięcznie, w apelacji mowa jest o kwocie 400,-zł). Poziom życia i wysokość dochodów pozwanego i jego żony usprawiedliwiają posiadanie samochodu osobowego. Nie sposób nadto pomijać, że również matka powoda, której sytuacja życiowa nie odbiega znacząco od pozwanego, dysponuje pojazdem wykorzystywanym m.in. do celów prywatnych. Z kolei z uwagi na rodzaj wykonywanej przez pozwanego pracy zarobkowej (okazjonalnie w porze nocnej) wiarygodne są twierdzenie apelacji, że pozwany wykorzystuje samochód w celach zawodowych. Już jednak w czasie poprzedniego procesu o alimenty pozwany był właścicielem pojazdu i ponosił wydatki związane z jego utrzymaniem, a zatem jego obecne obciążenia z tego tytułu nie są okolicznością nową w rozumieniu art. 138 k.r.o. Co więcej, doliczenie wydatków na samochód w podawanej w apelacji wysokości do usprawiedliwionych kosztów pozwanego nie oznacza, że nie jest on w stanie płacić alimentów na rzecz powoda w kwocie 750,-zł miesięcznie.

Sąd Rejonowy uznał, że wydatki pozwanego wynoszą 1.200,-zł miesięcznie. Należy zakładać, że w powyższej kwocie mieści się: połowa opłat mieszkaniowych 420,-zł, żywność 450,-zł, odzież i obuwie 25,-zł, środki higieny i czystości 25,-zł, leki 240,-zł, telefon 38,-zł, rozrywka, fryzjer i prowadzenie konta 28,-zł. Łącznie daje to ok. 1.220,-zł. Jeżeli doliczyć wskazywane w apelacji koszty: prywatnych wizyt lekarskich wynoszące ok. 40,-zł miesięcznie (Sąd Rejonowy ustalił, że pozwany na wizyty u onkologa wydał w ciągu roku 500,-zł) oraz samochodu wynoszące 400,-zł miesięcznie, to oznacza to, że na własne usprawiedliwione potrzeby pozwany przeznaczają ok. 1.650,-zł miesięcznie. Po uiszczeniu alimentów w kwocie 750,-zł pozwanemu w dalszym ciągu z uzyskiwanego wynagrodzenia (2.550,-zł netto) powinno pozostawać do dyspozycji ok. 150,-zł.

Kwota ta jest wystarczająca dla pokrycia dodatkowych kosztów leczenia, powstałych już po wydaniu zaskarżonego wyroku. Jego zmiany nie uzasadniają zatem również aktualna sytuacja skarżącego. Z dokumentów dołączonych do apelacji wynika, iż pozwany w styczniu 2014r. przeszedł badania ortopedyczne i z uwagi na zdiagnozowane schorzenia zalecono mu terapię, której łączny koszt wynosi 2.000,-zł rocznie (zastrzyki i wizyty lekarskie). Również w styczniu 2014r. reumatolog zdiagnozował u pozwanego dnę moczanową, w związku z czym musi on przyjmować leki. Dodatkowe koszty leczenia apelacja określa jednak na kwotę 170,-zł miesięcznie, a zatem pozwany jest w stanie je ponieść pomimo podwyższenia alimentów. Za oddaleniem powództwa nie może ponadto przemawiać powołana w apelacji okoliczność, iż pozwany zaciągnął pożyczkę w celu uregulowania podwyżki alimentów za okres od dnia wniesienia pozwu oraz wpłaty do depozytu sądowego 6-miesięcznych alimentów w celu doprowadzenia do umorzenia egzekucji. Są to zobowiązania wynikłe z nierealizowania obowiązku alimentacyjnego w zakresie, który sądy w toczących się między stronami procesach uznały za uzasadnione.

Podsumowując, zarzuty apelacji nie doprowadziły do podważenia ustaleń Sądu I instancji oraz prawidłowości wydanego rozstrzygnięcia. Nie budzi wątpliwości, iż zachodziły przesłanki do zastosowania art. 138 k.r.o., gdyż nastąpił z jednej znaczący wzrost usprawiedliwionych potrzeb powoda (czego zresztą apelacja nie kwestionowała), z drugiej zaś – zmiany na korzyść po stronie pozwanego. Chodzi przy tym zarówno o wzrost jego zarobków (z czego powinien skorzystać również powód, zwłaszcza że skutków tego wzrostu nie zniwelowały zwiększone wydatki pozwanego związane z własnym bieżącym utrzymaniem oraz leczeniem), jak i zmianę sytuacji życiowej. Pozwany od 2009r. jest żonaty, prowadzi wspólne gospodarstwo domowe z żoną (poprzednio prowadził samodzielne gospodarstwo domowe) i niezależnie od istniejącego między nimi ustroju majątkowego, są zobowiązani do wzajemnej

pomocy (art. 23 k.r.o.) i przyczyniania się do zaspokojenia potrzeb rodziny (art. 27 k.r.o.). Pozwanemu jest zatem w tej chwili łatwiej, przy pomocy żony, zaspokajać swoje usprawiedliwione potrzeby.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako bezzasadną.

/-/ Agata Szlingiert /-/ Joanna Andrzejak-Kruk /-/ Katarzyna Sokólska